

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 OSLO

ÁŠŠI/SAK
19/551 - 67

MIN ČUJ./VÁR REF.
22/826

DIN ČUJ./DERES REF.

BEAIVI/DATO
10.01.2022

Høringssvar endringer i samelovens kapittel 3

Foreslåtte endringer i samelovens kapittel 3 har vært behandlet i Sametingets oppvekst-, omsorgs og utdanningskomite og Sametingets plenum. Følgende vedtak foreligger fra Sametingets plenumsbehandling;

Sametinget er glad for at samelovens språkregler nå er på høring. Sametinget ser at en god del av de foreslåtte endringene vil bidra til å styrke situasjonen for samiske språk. Til forslaget om hvem som kan foreslå at en kommune innlemmes i forvaltningsområdet, mener Sametinget at også andre enn kommunene kan gjøre vurderinger om innlemmelse i språkområdet. Det kan ikke være opp til en kommune alene å avgjøre en eventuell vurdering om innlemmelse. Det er spesielt viktig at samiske interesser tas hensyn til i kommuner hvor den samiske befolkningen er i et betydelig mindretall.

For Sametinget er det et mål at flest mulig kommuner med tiden blir språkutviklingskommuner. I det videre arbeidet må det derfor legges vekt tiltak for å få språkvitaliseringskommuner til å bli språkutviklingskommuner. Det vil også være viktig at det finnes intensiver for kommunene til å ønske å bli språkutviklingskommuner.

Reglene for de samiske språkene som omfattes av dagens forvaltningsområde for samiske språk gjelder bare for sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk. Sametinget mener at det er naturlig at samelovens språkregler må kunne omfatte skoltesamisk/østsamisk, pitesamisk og umesamisk i et lengre perspektiv. Sametinget har utredet språksituasjonen for hvert av språkene, de må følges opp i dialog med språkmiljøene.

Språksituasjonen mellom kommuner er veldig ulik, det gjelder også kommuner som geografisk er nabokommuner. Sametinget ser at det nye foreslåtte språkområde i større grad enn i dag kan løse utfordringene med at kommunene har ulike språksituasjoner. Men det er fortsatt en vei å gå. Et viktig prinsipp er likestilling mellom språkene. Slik språkområdene er foreslått nå, er ingen sørsamiske eller lulesamiske kommuner i foreslått lagt til i kommunekategorien språkutviklingskommuner. Det blir da viktig at lovverk og tilhørende tilskuddsordning gir rom og fleksibilitet slik at kommuner kan avansere i kommunekategori. Når det nå legges frem et forslag på tre kommunekategorier, ser Sametinget at det i arbeidet med ny tilskuddsordning vil kunne være hensiktsmessig å tilpasse ordningen til hver enkelt kommune ytterligere.

Departementet foreslår at Sametinget får hjemmel til å fastsette forskrift om tildeling av tospråklighetsmidlene til kommuner og fylkeskommuner. Dette støtter Sametinget. For Sametinget er det viktig at kommunenes kostnader ved tospråklighet dekkes fullt ut, og at kommunene i større grad selv får bestemme hvilke tiltak som er nødvendige. Når språkutviklingskommuner skal likestille samisk og norsk i den kommunale forvaltningen vil det gi behov for styrkede økonomiske ressurser. Sametinget vil gjennomgå modellen for tospråklighetstilskudd. Det kan være behov for å utarbeide en modell med ytterligere kommunekategorier i tilskuddsmodellen. Her vises det også til forslaget kapittel 7 i høringsnotatet om kommunal og fylkeskommunal planlegging. Det er viktig at man i den forbindelse ser på mulighetene for at de kommunale og fylkeskommunale planene utarbeides utfra lokale behov og som

forplikter partene. I tillegg er det behov for å se hvordan tilskuddsmodellen i større grad kan ta hensyn til styrking og utvikling av sør – og lulesamisk språk. Sametinget ønsker å invitere forvaltningskommunene til å bidra i arbeidet. En differensiering av språkforpliktelser vil også måtte reflekteres i tilskuddsordningen, og etter hvert som kommunene tar på seg flere språkforpliktelser vil tilskuddene måtte økes for å svare på dette.

Når det gjelder forslagene til bestemmelsene om rett til svar på samisk som omtales i kapittel 3 i høringsnotatet vil Sametinget påpeke at alternativene med størst forpliktelse for kommunene er det eneste alternativet Sametinget kan støtte.

Sametinget er fornøyd med de foreslåtte presiseringene som er gjort for å øke bruken og synliggjøringen av samiske språk. Det er blant annet tydeliggjøringen av ansvaret for oversetting av lover og annet regelverk, og aktiv plikt til å opplyse om rett til bruk av samisk. Når det gjelder oversetting av lover og annet informasjonsmateriell, må det fremover utarbeides gode veiledere for å sikre at informasjon og kunngjøringer gis på flere språk og på det relevante språket.

Sametinget er positive til at kommuner og fylkeskommuner fastsetter overordnede mål og strategier for styrking av samiske språk, og at kommunenes mål og strategier for samisk språk skal innarbeides i tematisk kommunedelplan eller kommuneplanens samfunnsdel.

Det er et stort behov for samiskspråklig kompetanse både i kommunal og offentlig forvaltning. Både rekrutteringstiltak og kompetansehevende tiltak vil være nødvendig for å sikre tilstrekkelig samiskspråklig kompetanse slik at kommunale og offentlige organer er i stand til å oppfylle sine forpliktelser i henhold til samelovens krav om tjenester på samisk.

Det kom inn følgende merknader under behandling av saken;

Merknad 1:

Komiteens flertall mener det må et større løft til for å få flere språkbrukere i framtiden. Dette kan ikke løses kun av at det i mange kommuner er bare barn av ressurssterke foreldre som får undervisning i eller på samisk. Vi må gjøre kommunene, spesielt språkrevitaliseringskommuner, i stand til å gi et bredere barnehage- og undervisningstilbud i og på samisk for å få til den nødvendige økningen i antall framtidige språkbærere. Hvis antallet barn og elever med samisktilbud i skole eller barnehage fortsetter på samme nivå som i dag vil vi fortsatt om tjue år ha de samme utfordringene med at kommunene ikke kan levere det de har forpliktet seg til å gjøre enten de er den ene eller den andre type forvaltningskommune. Det er særlig viktig at kommunene får anledning til å få dekket sine kostnader til utdanning av lærere eller ansatte som ønsker å lære seg samisk, gjennom stipendordninger eller utdanningsstillinger.

Merknad 2:

Komiteens flertall mener det er viktig å bruke alle tilgjengelige virkemidler for å lykkes med rekruttering av samiskspråklig kompetanse. Dette innebærer god lønnspolitikk hvor ansatte og søkere med samisk språkkompetanse får tillegg for denne kompetansen. Komiteens flertall mener at det i den videre prosessen må vurderes muligheter for hvordan samiskspråklige får fortrinnsrett ved ansettelse.

Dearvvuođaguin/Med hilsen

Risten Turi Aleksandersen
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Kirsten Appfjell
ráđđeaddi/rådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláicállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:
Kommunal- og Postboks 8112 Dep. 0032 OSLO
moderniseringsdepartement
et